

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INSTYTUT HISTORII
IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII
IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1–2025

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
Fundacja Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik LVII

2025

1



Warszawa 2025

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Łukasz Adamski, Mikheil Bakhtadze, Roman Baron, Agnieszka Cieślukowa, Idesbald Goddeeris,
Krzysztof Kawalec, Tadeusz Kondracki, Marek Kornat, Andrzej Koryn, Krzysztof Kosiński,
Claudia Kraft, Piotr Madajczyk, Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieźin,
Andrzej Nowak, Sławomir Nowinowski, Małgorzata Ptasńska, Dušan Segeš,
Andrzej Suchcitz, Włodzimierz Suleja, Tadeusz Wolsza, Michihiro Yasui

REDAKCJA

Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (redaktor naczelna), Daniel Boćkowski (zastępca
redaktor naczelnej), Aleksander Łaniewski (sekretarz), Kamil Sasal (sekretarz), Paweł Libera
(członek redakcji), Rafał Stobiecki (członek redakcji), Jacek Tebinka (członek redakcji)

REDAKTOR WYDAWNICZY

Małgorzata Świerzyńska (język polski), Grażyna Waluga (język angielski)

TLUMACZENIA STRESZCZEŃ

Grażyna Waluga

ADRES REDAKCJI „DZIEJÓW NAJNOWSZYCH”

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31
tel. 22 831 02 61–62, w. 43, e-mail: dn@ihpan.edu.pl
<http://www.dn-ihpan.edu.pl>

Czasopismo recenzowane

p-ISSN 0419-8824
e-ISSN 2451-1323 (wersja pierwotna)



Creative Commons Attribution 4.0 International /
Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe

Współwydawcy czasopisma:

Instytut Historii
im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa
Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61, w. 44
e-mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Fundacja Instytutu Historii
im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa
Rynek Starego Miasta 29/31, pok. 44
tel. +48 22 831 02 61, w. 46
e-mail: fundacja.ihpan@ihpan.edu.pl

Publikacja dotowana ze środków publicznych
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Adam Kosidło – <i>Kolonializm i dekolonizacja – próba systematyzacji i interpretacji</i>	5
Jacek Jędrysiak – <i>Na drodze do misji życia. Kariera wojskowa Hansa Hartwiga von Beselera przed I wojną światową</i>	35
Mateusz P. Adamczyk – <i>Stosunki polsko-niemieckie i Trzecia Rzesza w świetle korespondencji berlińskich Kazimierza Smogorzewskiego dla „Gazety Polskiej” (1933–1939) – wybrane aspekty</i>	61
Remigiusz Kasprzycki – <i>Na wzór Joanny d’Arc. Kształtowanie etosu armii francuskiej w latach 1891–1918</i>	79
Bogumił Rudawski – <i>Urząd Ziemski SS w Poznaniu (SS-Bodenamt Posen) w procesie „germanizacji ziemi” w Kraju Warty</i>	101
Kacper Rosner-Leszczyński – <i>„Kłaniamy się tobie ziemio piastowska i bierzemy cię w ramiona jak matkę”. Oswajanie, udomawianie i adaptacja przestrzeni Oławy i okolic (Dolny Śląsk) w drugiej połowie lat czterdziestych XX wieku</i>	123
Jakub Tyszkiewicz – <i>Dyplomacja i wywiad USA wobec powstania i działalności Karty 77</i>	143
Antoni P. Kubiak – <i>Stosunek Demokratycznego Ruchu na rzecz Przebudowy oraz Mołdawskiego Frontu Ludowego do władz komunistycznych i suwerenności Mołdawii w latach 1989–1991</i>	169
Łukasz Jureńczyk – <i>Postawa Chińskiej Republiki Ludowej wobec wojny domowej w Jemenie</i>	195

MATERIAŁY

Wojciech Marciniak – <i>Memoriał dr. Emila Sommersteina i opinia prawna dr. Michała Szuldenfreia – krytyczna edycja źródeł o statusie prawnym ludności polskiej w ZSRR (1944 r.)</i>	221
--	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Jolanta Kolbuszewska – „Przepisanie historii” czy pogłębienie edukacji psychologicznej? Uwagi na marginesie książki Michała Bilewicza „Traumaland. Polacy w cieniu przeszłości”	243
Andrzej Zaćmiński – Case study peerelowskiego historyka partyjnego – spostrzeżenia na temat książki Macieja Fica: „Rzecznik historii rewolucyjnej”. Henryka Rechowicza (1929–2004) życie publiczne i naukowe”	257
Steffen Kailitz, Matthäus Wehowski, Sebastian Ramisch-Paul, <i>Demokratisierung an den Grenzen der Nation. Parlamente, Räte, Volksabstimmungen. Das Dreiländereck Deutschland – Polen – Tschechoslowakei 1918–1921</i> , Marburg 2024 (Studien zur Ostmitteleuropaforschung, Band 62), Herder Institut, ss. 496 – Maciej Górny	272

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

MICHAŁ WOJNOWSKI

NARZĘDZIA ROSYJSKIEGO IMPERIALIZMU



www.ihpan.edu.pl
www.ksiegarnia-ihpan.edu.pl

ISSN 0419-8824



9 770419 882054 03 >